

Suuri valiokunta

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje - Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–)

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvosto on toimittanut eduskunnalle selvityksen E 31/2024 vp ennakkovaikuttamisesta tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028—).

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- sivistysvaliokunta SiVL 6/2024 vp
- ulkoasiainvaliokunta UaVL 3/2024 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 5/2024 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 8/2024 vp
- talousvaliokunta TaVL 14/2024 vp
- hallintovaliokunta HaVL 10/2024 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- UTAK - Uuden talousajattelun keskus
- BIOS-tutkimusyksikkö
- Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry

Suuren valiokunnan työjaosto on kuullut:

- ohjelmajohtaja Juha Jokela, Ulkopoliittinen instituutti
- EU-asioiden alivaltiosihteeri Satu Keskinen, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Miika Grönholm, valtiovarainministeriö
- budjettineuvos Vesa Kulmala, valtiovarainministeriö
- maatalousneuvos Ahti Hirvonen, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Petri Haapalainen, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Tiina Heiskanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- tutkimusprofessori Jyrki Niemi, Luonnonvarakeskus
- professori Sami Moisio

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Valtioneuvoston selvitys koskee valtioneuvoston kantoja tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehukseen vaikuttamiseksi. Tavoitteena on muodostaa kokonaisvaltainen näkemys Suomen lähtökohdista, prioriteeteista ja tavoitteista neuvottelukokonaisuuteen. Valtioneuvosto toteaa selvityksessään, että tarvittaessa ennakkovaikuttamislinjauksia tullaan edelleen tarkentamaan myöhemmässä vaiheessa.

EU:n monivuotisen rahoituskehysasetuksen mukaan komission tulee antaa ehdotus EU:n tulevaksi monivuotiseksi rahoituskehukseksi (2028—) viimeistään heinäkuun 2025 alkuun mennessä. Valmistelun lähtökohdista on, että komissio esittää tulevan kehyskauden kestoksi tavanomaisesti seitsemää vuotta (2028–2034). Mikäli tulevat rahoituskehysneuvottelut etenisivät aiempien neuvottelujen aikataulussa, päätettäisiin rahoituskehuksesta yksimielisesti Eurooppa-neuvoston kokouksessa loppuvuodesta 2026 tai alkuvuodesta 2027.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kanta käy ilmi selvityksestä E 31/2024 vp. Rahoituskehysten kokonaistaso

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Suuri valiokunta pitää erittäin hyvänä, että valtioneuvosto on ennakkovaikuttamista varten jo muodostamassa kokonaisnäkemystä tavoitteistaan tuleviin EU:n rahoituskehyksiin (2028—). Suuri valiokunta korostaa aktiivisen ja riittävän laaja-alaisen ennakkovaikuttamisen merkitystä tässä asiassa.

(2) Suuri valiokunta viittaa hiljattain hyväksymäänsä lausuntoon tulevan lainsäädäntökauden EU-avaintavoitteista (SuVL 3/2024 vp). Lausunnossa suuri valiokunta ottaa laajasti kantaa rahoituskysymyksiin ja esitetyt näkemykset ovat olennaisia myös nyt käsitellyssä olevan selvityksen kannalta.

(3) Suuri valiokunta kiinnittää valtioneuvoston huomiota ulkoasiainvaliokunnan (UaVL 3/2024 vp), puolustusvaliokunnan (PuVL 31/2024 vp), hallintovaliokunnan (HaVL 10/2024 vp), sivistysvaliokunnan (SiVL 6/2024 vp), talousvaliokunnan (TaVL 14/2024 vp) ja maa- ja metsätalousvaliokunnan (MmVL 8/2024 vp) lausuntojen yksityiskohtaisempiin näkemyksiin tulevista rahoituskehyksistä ja esittää näiden sekä edellä mainitun suuren valiokunnan lausunnon pohjalta seuraavia huomioita.

Yleiset lähtökohdat

(4) Kuten valtioneuvoston selvityksessä todetaan, tuleviin rahoituskehyksiin kohdistuu merkittäviä uudistus- ja kasvattamisaineita erityisesti muuttuneen geopoliittisen tilanteen ja EU:n strategisen kilpailukykyyn ja turvallisuusympäristön vahvistamisen sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnan tarpeen takia, kuin myös tuleva mahdollisen laajentumisen ja siihen valmistautumisen vuoksi. Suuri valiokunta pitää hyvänä selvityksen kirjausta siitä, että tarkasteltaessa

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp

tulevan rahoituskehityksen kokonaistasona Suomi tunnistaa Euroopan merkittävästi muuttuneen turvallisuusympäristön ja sen aiheuttamat välittömät tarpeet, kuten Ukrainan tukemisen.

(5) Suuri valiokunta katsoo, että EU-budjetin kokonaistason kuten myös Suomen nettomaksuaseman tulee säilyä kohtuullisina. Lisäpanostuksia tulee tavoitella Suomen tärkeiksi katsomiin kohteisiin, mutta EU:n budjettia ei voida merkittävästi kasvattaa. Lisärahoitusta tulisi etsiä ensisijaisesti budjetin sisältä politiikkoja priorisoimalla. Suuri valiokunta kannattaa valtioneuvoston kantaa siitä, että rahoitusta priorisoitaisiin nykyistä vahvemmin valittujen poliittisten painopisteiden mukaisesti. Kaikki mahdollinen budjetin kokoa kasvattava lisärahoitus tulee olla hyvin perusteltua ja tarkkaan rajattua.

(6) Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että monivuotisen rahoituskehityksen tulisi säilyä ensisijaisena vastauksena EU-tason rahoitustarpeisiin. Kuten suuri valiokunta on todennut EU-avaintavoitteita koskevassa lausunnossaan, elpymisväline oli poikkeuksellinen ja kertaluontoinen ratkaisu. Suuri valiokunta ei hyväksy vastaavanlaisen järjestelyn toistamista tai muuttamista pysyväisluontoiseksi (SuVL 3/2024 vp).

(7) Ukrainan taloudellisen tuen osalta suuri valiokunta on valtioneuvoston tavoin avoin erilaisille rahoitusratkaisuille. Suuri valiokunta painottaa, että EU:n tulee jatkaa vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukeaan Ukrainalle niin kauan kuin on tarpeen. Suuri valiokunta pitää myös tärkeänä etsiä keinoja Venäjältä jäädytettyjen varojen käyttöön Ukrainan tukemiseksi.

(8) Suuri valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että mahdollisilla unionin uusilla omilla varoilla tulisi saavuttaa aitoa EU-tason lisäarvoa.

(9) Suuri valiokunta alleviivaa EU-rahoituksen ehdollisuuden tärkeyttä. EU-rahoituksen saaminen tulee kytkeä vahvasti oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen, tehokkaaseen korruption torjuntaan ja varojen väärinkäytön vastaisiin toimiin.

Turvallisuus ja puolustus

(10) Suuri valiokunta pitää tärkeänä tunnistaa EU:n tarpeet koskien turvallisuutta ja puolustusta. Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että puolustuksen, kriisivarautumisen ja rajaturvallisuuden osuutta tulee kasvattaa huomattavasti nykyisestä suhteellisen vähäisestä määrästä.

(11) Suuri valiokunta pitää puolustusvaliokunnan tavoin välttämättömänä puolustusteollisten hankkeiden rahoituksen kasvattamista merkittävästi nykyisestä. EU:n on oltava valmis vastaamaan niin sotilaallisiin kuin hybridiuhkiinkin. EU:n rahoitusvälineet tukevat tärkeällä tavalla kansallista varautumista.

(12) Suuri valiokunta kannattaa sitä, että nykyistä suurempi osuus rahoituksesta kohdennettaisiin puolustustutkimus- ja kehittämisvaiheen toimien tukemiseksi EU:ssa nykyisen Euroopan puolustusrahaston tai sitä vastaavan järjestelyn tapaan. Suuri valiokunta myös katsoo, että tulevassa rahoituskehityksessä tulisi hakea nykyistä enemmän synergiaetuja puolustusrahaston ja mui-
ta kuin puolustustarkoituksia koskevien rahoitusohjelmien välillä.

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp

(13) Suuri valiokunta tukee sotilaallisen liikkuvuuden rahoituksen huomattavaa kasvattamista ottaen huomioon erityisesti Suomen asema muuttuneessa turvallisuusympäristössä ulkorajavaltiona. Puolustusvaliokunnan tavoin se korostaa tarvetta huomioida myös merellinen huoltovarmuus, sillä Suomen ulkomaankaupasta 95 prosenttia kulkee vesiteitse. Suuri valiokunta korostaa myös tarvetta varmistaa Military Mobility -rahoitusvälineen jatko, mikäli liikenteen rahoitusvälineitä uudistetaan.

(14) Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että muuttoliikkeen EU-rahoitusta tulisi painottaa erityisesti muuttoliikkeen sisäiseen hallintaan, kuten rajaturvallisuuden parantamiseen ja palautusten tehostamiseen. Tulevalla rahoituskehyskaudella rahoitusta tulisi olla mahdollista kohdentaa myös fyysiseen ulkorajainfrastruktuuriin, erityisesti välineellistetyn maa-hantalon ehkäisemiseksi.

Kilpailukyky

(15) Suuri valiokunta katsoo, että seuraavalla rahoituskehyskaudella varoja tulisi EU:n kilpailukykyyn vahvistamiseksi suunnata entistä enemmän tutkimukseen, innovaatioihin ja osaamiseen. Geopoliittinen tilanne korostaa myös tarvetta suunnata rahoitusta nykyistä enemmän digitalisaatiota ja puhdasta siirtymää edistäviin toimiin EU:n strategisen autonomian vahvistamiseksi. Suuri valiokunta korostaa TKI-toiminnan strategista merkitystä ja kannattaa tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman (Horisontti Eurooppa) ja InvestEU-ohjelman suhteellisen painoarvon kasvattamista tulevissa rahoituskehyksissä (SuVL 3/2024 vp). Kuten valtioneuvoston selvityksessä todetaan, Suomi on menestynyt hyvin tämän tyyppisten rahoitusvälineiden rahoitushauissa. Suomi on Horisontti Eurooppa -ohjelman huomattava nettosaaja ja on kyennyt hyötymään merkittävästi myös lainatakausiin perustuvista InvestEU-ohjelman rahoitusmahdollisuuksista.

(16) Suuri valiokunta katsoo, että edellä mainittujen ohjelmien kuten myös EU:n Global gateway -strategian edelleen kehittäminen vahvistaisi EU:n strategista kilpailukykyä kiristyneen kansainvälisen kilpailun tilanteessa ja voisi olla myös yksi keino vähentää tarvetta sisämarkkinoiden kannalta haitalliselle valtioneuvostokilpailulle (SuVL 3/2024 vp).

(17) Suuri valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että TKI-rahoitus perustuu jatkossakin avoimeen kilpailuun, jossa rahoituksen jakoperusteena on korkea laatu. Näin rahoitus tuottaa mahdollisimman paljon lisäarvoa ja houkuttelee myös yksityisiä investointeja. Suuri valiokunta korostaa myös teknologianeutraalin lähestymistavan merkitystä.

(18) Suuri valiokunta korostaa talousvaliokunnan tavoin, että EU:n kilpailukykyyn ja taloudellisen kriisinkestävyyden vahvistaminen edellyttävät investointeja erityisesti murrosteknologioihin kuten tekoälyratkaisuihin, suurteho- ja kvanttilaskentaan, siruteknologiaan ja 6G-verkkoihin. Tämä palvelisi hyvin myös Suomen etua, koska Suomella on vahvuuksia monella edellä mainitulla teknologia-alueella. On myös tärkeää, että biotalous ja bioteknologia sisällytetään osaksi EU:n teollisuuspolitiikkaa ja sen rahoitusohjelmia.

(19) Suuri valiokunta katsoo sivistysvaliokunnan tavoin, että riittävät toimet ja resurssit nuorten kansainvälisen liikkumisen edistämiseksi Erasmus+-n kaltaisten ohjelmien kautta ovat myös tärkeitä Euroopan kilpailukykyyn kannalta. Tulevissa rahoituskehyksissä ja TKI-rahoituksessa tulisi

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp

myös huomioida luovien alojen potentiaali taloudellisen kilpailukyvyn kohentamisessa ja työpaikkojen luomisessa.

Maatalouspolitiikka

(20) Suuri valiokunta korostaa, että maatalouden ja maaseudun kehittämisen rahoitus on Suomen nettomaksuosuuden kannalta keskeinen kokonaisuus. Meneillään olevalla rahoituskehyskaudella lähes puolet Suomen saannoista tulee maatalouden ja maaseudun kehittämisen rahoituksesta. Maaseudun kehittämistukien osalta Suomi on selkeä nettosaaja.

(21) Suuri valiokunta pitää maa- ja metsätalousvaliokunnan tavoin välttämättömänä, että Suomen saanto maatalouden ja maaseudun kehittämisen rahoituksessa turvataan tulevalla rahoituskehyskaudella. Suuri valiokunta kiinnittää huomiota maatalouden merkitykseen EU:n ja kansallisen huoltovarmuuden ja ruokaturvan kannalta. Maataloutta tulee pystyä harjoittamaan kannattavasti koko EU:n alueella. EU:n rahoituskehyksistä käytävä keskustelu liittyy kiinteästi keskusteluun yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) tulevasta suunnasta. Suuri valiokunta nostaa tähän laajempaan kokonaisuuteen liittyen esiin tarpeen varmistaa, että alkutuottajat saavat työstään asianmukaisen korvauksen.

(22) Maatalouspolitiikkaan kohdistuu tulevilla rahoituskehyskausilla merkittäviä muutospaineita. Monet EU:n hakijamaista ovat maatalousvaltaisia ja maaseutualueiden osuus niiden alueista on suuri. Vaiheittainen lähentyminen tai tuen enimmäisrajoitusten soveltaminen voivat olla tarpeellisia uusien jäsenten integroimisessa EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Ukrainan liittyminen Euroopan unioniin pakottaisi yhteisen maatalouspolitiikan perusteelliseen uudistamiseen. Nykyinen pinta-aloihin perustuva suorien tukien järjestelmä ei voisi jatkua ilman merkittäviä sopeutuksia.

(23) Suuri valiokunta pitää mahdollisina valtioneuvoston kannassa kuvattuja kehityslinjoja, kuten siirtymistä EU:n kokonaan rahoittamista suorista tuista osarahoitteisiin tukijärjestelmiin ja tukien enimmäismäärien säätelyyn. Tämä ei saisi vaarantaa Suomen maataloustukien saantoa ja tilojen kehitystä. Asiaan voidaan ottaa kuitenkin tarkemmin kantaa vasta siinä vaiheessa, kun EU:n laajentumisen etenemisestä on enemmän tietoa käytettävissä. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan muutoksiin valmistautuminen tulee joka tapauksessa aloittaa hyvissä ajoin ja mahdolliset muutokset tulee toteuttaa riittävän hallitusti siirtymäaikojen ja joustojen avulla.

(24) Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmiä ja niiden valvontaa tulee yksinkertaistaa ja toimeenpanon aiheuttamaa hallinnollista taakkaa tulee vähentää.

Koheesiopolitiikka

(25) Suuri valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin - osana rahoituskehyskokonaisuuden edellyttämää priorisointia - tarkoituksenmukaisena koheesiorahoituksen suhteellisen osuuden alentamista edelleen rahoituskehyksissä. Suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomi on koheesiopolitiikassa merkittävä nettomaksaja.

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp

(26) Suuri valiokunta korostaa samalla hallintovaliokunnan tavoin koheesiopolitiikan rahoituksen olennaista merkitystä erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomelle, mutta myös muille Suomen alueille. Koheesiopolitiikasta tulisi pyrkiä saamaan maksimaalinen hyöty seuraavalla rahoituskehyskaudella Suomen alueiden kehittämiseen. Koheesiopolitiikan varojenjakokriteereistä syrjäinen ja pohjoinen sijainti, muuttoliike sekä harva-asutus ja pitkät etäisyydet ovat jatkossakin Suomelle keskeisiä.

(27) Suuri valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että Suomi tavoittelee EU-rahoitusta tulevalla rahoituskehyskaudella sulkeutuneen itärajan haittavaikutusten lieventämiseen. Suuri valiokunta korostaa, että Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaisuus on turvallisuuskysymys koko EU:lle ja se tulisi huomioida rahoituskehyksissä. Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainassa ja itärajan sulkemisella on pitkäaikaisia vaikutuksia Itä- ja Pohjois-Suomessa, jossa erityishuomiota tarvitaan niin elinkeinojen, osaavan työvoiman, energiantuotannon, investointien kuin kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuudenkin vahvistamiseen (SuVL 3/2024 vp). Suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hyökkäyssodan heijastusvaikutukset ovat vaikuttaneet voimakkaasti myös maaseudun kehittämisen mahdollisuuksiin itärajalla. Itäisten raja-alueiden kysymys onkin koheesiopoliittikkaa laajempi.

(28) Suuri valiokunta korostaa, että Suomen EU-liittymissopimukseen kirjattu pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) erityisasema tulee turvata. Lisäksi tulee turvata myös riittävä koheesiopolitiikan perusrahoitus koko Suomessa sisältäen muun muassa harvaan asuttujen alueiden kriteerin ($< 12,5$ asukasta/km²) (SuVL 3/2024 vp).

Ulkosuhderahoitus

(29) Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että ulkosuhderahoitukseen tulee tulevallakin rahoituskehyskaudella sisältyä edelleen kohdentamatonta rahoitusta ennakoimattomiin tarpeisiin vastaamiseksi ja ajankohtaisiin humanitaarisiin kriiseihin vastaamiseksi.

(30) Suuri valiokunta korostaa ulkoasiainvaliokunnan tavoin EU:n ulkosuhteita ja kykyä vastata kilpailuun globaalien vastakkainasettelun tilanteessa. Keskeisten kilpailijoiden mittavat tukitoimet, globaalit infrastruktuurihankkeet ja protektionismin kasvu vaikuttavat keskeisesti EU:n kykyyn solmia taloudellisia ja poliittisia kumppanuuksia eri mantereilla. Nykyinen komissio on pyrkinyt vastaamaan muuttuneeseen toimintaympäristöön Global Gateway -strategialla, jonka puitteissa EU:n ja sen jäsenmaiden odotetaan saavan aikaan jopa 300 mrd. euron investoinnit infrastruktuurin kehittämiseen vuosina 2021—2027. Global Gateway-strategian tuloksia ja siihen liittyvää rahoitustarvetta olisi hyvä tarkastella osana Suomen ennakko vaikuttamista rahoituskehyskehyksiin.

(31) Suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että EU:n ulkosuhderahoitukseen kohdistuu erityisiä paineita EU:n laajentumisen vuoksi. Onnistunut EU:n laajentuminen vahvistaisi EU:n omaa turvallisuutta, globaalia asemaa sekä taloudellista hyvinvointia. Laajentuminen on EU:n strateginen intressi ja tätä taustaa vasten tulisi tulevissa rahoituskehyksissä turvata riittävät resurssit laajentumisen tarpeita varten.

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp

EU:n rahoitusvälineiden täysimääräinen hyödyntäminen

(32) Suuri valiokunta korostaa tarvetta varmistaa, että Suomessa pystytään hyödyntämään täysimääräisesti saatavilla olevia EU:n rahoitusvälineitä. Suomi on menestynyt hyvin niissä avoimeen kilpailuun perustuvissa rahoitushauissa, joihin se on osallistunut. Toisaalta rahoitusta uhkaa myös jäädä hakematta. Tämän korjaamiseen on kiinnitettävä tulevalla kaudella erityistä huomiota. Asiantuntijakuulemisissa tuotiin muun muassa esille tarve vahvistaa kuntien, kaupunkien ja aluekehitystoimijoiden mahdollisuuksia hakea ja hyödyntää EU-rahoitusta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Suuri valiokunta edellyttää,

että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon vaikuttamistyössään.

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp

Helsingissä 12.6.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Autto kok

jäsen Sanna Antikainen ps

jäsen Eva Biaudet r

jäsen Juho Eerola ps

jäsen Ritva Elomaa ps

jäsen Elisa Gebhard sd

jäsen Ville Kaunisto kok

jäsen Jani Kokko sd

jäsen Merja Kyllönen vas

jäsen Mika Lintilä kesk

jäsen Helena Marttila sd

jäsen Matias Mäkynen sd

jäsen Jouni Ovaska kesk

jäsen Susanne Päivärinta kok

jäsen Onni Rostila ps

jäsen Aura Salla kok

jäsen Saara-Sofia Sirén kok

jäsen Eerikki Viljanen kesk

varajäsen Timo Furuholm vas

varajäsen Timo Harakka sd

varajäsen Ari Koponen ps

varajäsen Antti Kurvinen kesk

varajäsen Anders Norrback r

varajäsen Mikko Polvinen ps

varajäsen Mika Poutala kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaisa Männistö

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide

Perustelut

Valtioneuvoston kannassa E-kirjeessä E 31/2024 vp EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028—) ennakkovaikuttamisesta EU:n rahoituskehysten kokonaistason suhteen nostetaan esiin muuttunut geopoliittinen tilanne, EU:n kilpailukyky ja ilmastonmuutoksen torjunnan sekä EU:n laajentumisen aiheuttamat paineet. Kuitenkin ratkaisujen suhteen eletään osittain menneessä maailmassa, johon näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa ei ole paluuta.

Rahoitustarpeiden kattamiseen ei riitä olemassa olevien varojen uudelleen kohdentaminen, vaan tarvitaan merkittäviä lisäpanostuksia. Jäsenmaksujen korottaminen ei kuitenkaan nykytilanteessa olisi Suomen etujen mukaista. Tästä seuraa tarve kehittää ja laajentaa EU:n omia varoja kartuttavia mekanismeja kuten laajennetut päästökauppatulot tai SDP:n esittämä Unionin laajuinen rahoitusmarkkinaverojärjestelmä.

Valtioneuvoston kanta, jonka mukaan omat varat olisi mitoitettava elpymisvälineen rahoitukseen käytettyjen lainojen takaisin maksua vastaavan suuruiseksi, on myös ristiriidassa asetettujen tavoitteiden kanssa. Sen sijaan SDP jakaa valtioneuvoston kriittisen kannan yhteiseen velkaan. Vihreä siirtymä ja strategisen kilpailukykyyn vahvistaminen ovat pitkäkestoisia projekteja, jotka tarvitsevat jatkuvan rahoituspohjan. Periaatteellisten haasteiden lisäksi näihin tarpeisiin velkainstrumentti soveltuisi myös käytännössä huonosti.

Ei myöskään ole realistista ajaa paluuta vanhaan tiukkaan valtiontuki politiikkaan. Kuten valtioneuvostokin toteaa, Suomen on sekä kokonsa että julkisen talouden haasteidensa puolesta vaikea kilpailla tuilla suurempien jäsenmaiden kanssa. Valtioneuvoston tunnistamien haasteiden hoitamiseen tarvitaan SDP:n näkemyksen mukaan EU:n omia varoja.

Vuonna 2022 kansallisia valtiontukia oli noin 200 mrd. euroa, ja osan siirtäminen EU-tasolle voisi merkittävästi tasoittaa pelikenttää ja vahvistaa sekä pienten valtioiden asemaa että myös koko EU:ta, mikäli rahoitusohjelmat perustuivat puolueettomasti arvioituun laatuun, eikä kiintiöihin, alue- ja koheesiokriteereihin. Suomen saanti vastaavilla periaatteilla hoidetusta Horisontti-ohjelmasta on ylittänyt Suomen suhteellisen osuuden sekä väkilukuun että bruttokansantuotteeseen suhteutettuna. Toimiva unionin tasoinen rahoitusinstrumentti loisi realistisemman pohjan purkaa huonosti kohdennettuja ja kilpailua vääristäviä kansallisia tukia.

Myös maatalouspolitiikassa valtioneuvosto toteaa olevan uudistamisen tarvetta. Ympäristö- ja ilmastonäkökulmat on syytä huomioida aiempaa painokkaammin rahoitusrakenteita uudistettaessa, ja tältä osin valtioneuvoston kanta jää puutteelliseksi. Etenkin Ukrainan tulo jäseneksi loisi merkittävän paineen maatalouspolitiikan muuttumiseen. Muutosten toteuttamisessa on syytä arvioida myös siirtymäaikoja. EU:n rahoituskehysten kokonaistason suhteen nostetaan esiin muuttunut geopoliittinen tilanne, EU:n kilpailukyky ja ilmastonmuutoksen torjunnan sekä EU:n laajentumisen aiheuttamat paineet. Kuitenkin ratkaisujen suhteen eletään osittain menneessä maailmassa, johon näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa ei ole paluuta.

**Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp
Eriävä mielipide 1**

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto ottaa edellä todetun huomioon.

Helsingissä 12.6.2024

Elisa Gebhard sd
Matias Mäkynen sd
Timo Harakka sd
Jani Kokko sd
Helena Marttila sd

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide

Perustelut

Euroopan komissio antaa ehdotuksensa EU:n tulevaksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi (2028—) viimeistään heinäkuun 2025 alkuun mennessä. EU:n monivuotinen rahoituskehys on keskeinen EU:n politiikka-alojen ja niiden rahoituksen ohjaamisen väline.

Yleiset lähtökohdat

Nykyisen rahoituskehysten (2021—2027) neuvotteluissa Suomi onnistui hyvin. Kehyksen kokonaistaso pysyi maltillisena ja Suomen nettomaksuasema parani hieman.

Suomen rahoitusaseman kannalta on tärkeää turvata maamme saannot erityisesti yhteisessä maatalouspolitiikassa, maaseudun kehittämisessä, koheesiorahoituksessa ja TKI-rahoituksessa, jonka jakaminen perustuu hakemusten laatukriteereihin.

Edellisessä rahoituskehysneuvotteluissa Suomi turvasi yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen, neuvotteli 400 milj. euron kansallisen erityisrahoituksen maaseudun kehittämiseen ja onnistui neuvottelemaan 100 milj. euron kansallisen kuoren Pohjois- ja Itä-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityistukeen.

Suomen onnistuminen yhtä hyvin kuin edellinen hallitus tulevissa rahoituskehysneuvotteluissa edellyttää selkeiden painopisteiden valitsemista, aktiivista ennakkovaikuttamista ja tiivistä yhteistyötä samanmielisten maiden kanssa.

Rahoituskehysten kokonaistason kohdistuessa merkittäviä kasvupaineita Suomen on valittava tarkkaan vaikuttamisen kohteensa painottaen otsakkeita, joissa Suomi on perinteisesti menestynyt hyvin.

Monivuotisen rahoituskehysten on oltava sellaisella tasolla, että unioni pystyy vastaamaan sille asetettuihin tehtäviin erityisesti ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden, EU:n ulkorajojen valvonnan sekä eurooppalaisen huoltovarmuuden ja omavaraisuuden varmistamiseksi.

Jäsenmaiden unionille asettamista uusista velvoitteista huolimatta rahoituskehysten kokonaistason on säilyttävä kohtuullisella tasolla. Rahoituskokonaisuus edellyttää EU:n omien varojen järjestelmän tarkastelua, kuten EU:n päästökaupan tuloihin perustuvan oman varan ja hiilirajamekanismin tuloihin perustuvan oman varan arviointia.

EU:n omia varoja koskevilla päätöksillä ei tule heikentää yritysten kilpailukykyä eikä luoda veroihin perustuvia uusia maksuja.

Painotamme jokaisen jäsenmaan omaa vastuuta huolehtia julkisen taloutensa tilasta ja kestäväydestä. Tukipaketien ja velkaan perustuvien rahastojen tie on kuljettu loppuun.

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp Eriävä mielipide 2

EU:n elpymisväline oli poikkeuksellinen ja ainutkertainen keino, jolla vastattiin ennakoimattomaan kriisiin, estettiin unionin alueen talouden kriisiytyminen ja vahvistettiin kestävä kasvua.

Suhtaudumme kielteisesti uusien, elpymisvälineen kaltaisten EU:n lainanotolla rahoitettavien EU-tason rahoitusvälineiden luomiseen. EU:n taloudellista yhteisvastuuta ei tule kasvattaa velkaan perustuvilla uusilla rahastoilla eikä rahastoilla, jotka asettavat nettomaksamaat, kuten Suomen, muita epäedullisempaan asemaan rahoituksen saannossa.

Suomen avaintavoitteista EU-vaalikaudelle 2024—2029 on linjattu valtioneuvoston selvityksessä E58/2023 vp. Sen yhteydessä suuri valiokunta suhtautui valtioneuvoston tavoin kriittisesti EU-tason rahoitusvälineiden luomiseen (SuVL3/2024vp).

Yhteisvelkaan perustuviin EU-tason rahoitusvälineisiin on suhtauduttava kielteisesti, sillä unionin jatkuvaan suureen velanottoon perustuvat rahoitusratkaisut heikentäisivät jäsenmaiden kansallista liikkumatilaa ja kaventaisivat eduskunnan budjettisuvereniteettia.

Yhteisvastuullisen velan kasvattaminen johtaisi liittovaltiokehityksen vauhdittamiseen, mikä ei ole hyväksyttävää.

Ukrainan taloudellisen tuen osalta hallitus on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille. Katsomme, että Ukrainan poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea tulee jatkaa ja vahvistaa nykyisten rahoitusratkaisujen pohjalta ja hakien ratkaisuja, jotka eivät perustu yhteisvelkaan.

Ukrainalle suunnatun EU-tuen pitkäjänteinen turvaaminen on tulevien vuosien ja tulevan rahoituskehityksen tärkeimpiä tehtäviä. Kyse on koko Euroopan mantereen turvallisuudesta.

Pitkäjänteinen rahoitus Ukrainalle voidaan turvata eurooppalaisella tasolla: 1) Pitämällä EU:n rauhanrahaston tuki Ukrainalle vahvana. 2) Ohjaamalla Euroopan investointipankin rahoitusta pitkäjänteisesti Ukrainan tueksi. 3) Kiirehtimällä Venäjältä jäädytettyjen varojen tuottojen ohjaamista Ukrainan tueksi. 4) Tarkastelemalla voisiko elpymisvälineen jakamattomia avustusvaroja ohjata Ukrainan tueksi.

Muistutamme myös kansallisen tuen jatkamisesta. Suomi on antanut Ukrainalle tukea 2,9 mrd. euroa, joista 2 mrd. on puolustusmateriaalitukea. Tämä tuki aloitettiin viime hallituskaudella välittömästi sodan alettua. Suomi on BKT-suhteessa avunantajien kärkijoukossa ja näin pitää jatkaa. Suomen on vaikutettava aktiivisesti niin, että yhä useammat muutkin EU-maat osallistumaan vahvemmin Ukrainan tukemiseen.

Turvallisuus ja puolustus

Hallitus ilmoittaa tarkastelevansa avoimesti Euroopan puolustusteollisuuden ohjelman rahoituskellisia elementtejä sekä muista mahdollisista ehdotuksista EU:n puolustusteollisen pohjan vahvistamiseksi. Hallitus on avaamassa tässäkin yhteydessä ovea yhteisvelan kasvattamiselle.

EU:n turvallisuus- ja puolustussektorin merkittävimmät välineet tulevalla rahoituskehyskaudella tulevat olemaan Euroopan puolustusrahasto ja Euroopan puolustusteollisuuden ohjelma. Moni-

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp Eriävä mielipide 2

vuotisen rahoituskehityksen sisällä turvallisuuteen ja puolustukseen on ohjattava rahoitusta nykyistä enemmän painottaen puolustustutkimusta, jonka rahanjaon on perustuttava laatukriteereihin ja puolustusalan pk-yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseen.

Sotilaallisen liikkuvuuden hankkeissa on huomioitava Suomen asema EU:n ulkorajavaltiona.

Valtiontuki- ja kilpailukyky

Isojen jäsenmaiden haitallinen valtiontuki- ja kilpailukyky häiritsee sisämarkkinoiden toimintaa ja reilua kilpailua. Suomen on edellytettävä, että nykyisistä valtiontukisääntöjen joustoista irtaudutaan välittömästi ja sisämarkkinoilla palataan normaaliin reiluun kilpailuun perustuvaan toimintaan.

Monivuotisessa rahoituskehityksessä on useita EU:n kilpailukykyä tukevia rahoitusohjelmia. Resurssien hajottaminen useisiin ohjelmiin heikentää niiden vaikuttavuutta parantaa EU:n kilpailukykyä.

Strategista kilpailukykyä tukevat ohjelmat on yhdistettävä yhdeksi laajaksi kokonaisuudeksi, mikä tehostaisi EU-varojen käyttöä ja kohdentaisi varat lisäarvoa tuottavalla tavalla.

Yhdistetyllä kilpailukykyä tukevalla ohjelmalla tulee panostaa erityisesti bio- ja vetytalouden, energiansiirtoverkkojen ja EU:n omavaraisuuden vahvistamiseen.

Maatalouspolitiikka

Viimeaikaiset kriisit ovat korostaneet ruokaturvan tärkeyttä EU:lle. Maatalous ja sitä myötä ruokaturvan tulee olla yksi EU:n prioriteettialue. Suomen tulee tunnistaa EU:n yhteinen maatalouspolitiikka ja ruokaturva yhdeksi EU:n prioriteettialueeksi.

Suomen saannot EU:sta kaudella 2021—2027 ovat yhteensä arviolta noin 13 mrd. euroa, joista yhteisen maatalouspolitiikan arvioidut saannot muodostavat lähes puolet, noin 6,2 mrd. euroa. Maaseudun kehittämisrahoituksessa Suomi on huomattava nettosaaja.

Pidämme välttämättömänä, että Suomen saanto maatalouden ja maaseudun kehittämisen varoista turvataan jatkossakin. Tämä on erittäin tärkeää sekä Suomen nettomaksuosuuden kehityksen että ruoantuotannon jatkuvuuden ja kannattavuuden kannalta.

EU:n tukijärjestelmää ja niiden valvontaa tulee yksinkertaistaa. EU:n yksityiskohtaista sääntelyä ei saa ulottaa metsiin. Toimivalta metsäpolitiikassa on säilytettävä EU:n perussopimusten mukaisesti kansallisissa käsissä.

Maatalouspolitiikkaan kohdistuu merkittäviä muutospaineita valmistauduttaessa EU:n mahdolliseen laajentumiseen. Uusien jäsenmaiden integroitumisessa EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan, on perusteltua soveltaa vaiheittaista lähentymistä yhteiseen politiikkaan ja asettaa tuelle enimmäisrajoituksia.

**Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp
Eriävä mielipide 2**

Koheesiopolitiikka

Koheesiopolitiikan rahoituksella on erityinen merkitys Itä- ja Pohjois-Suomelle, mutta myös muille Suomen alueille. Riittävä koheesiopolitiikan perusrahoitus tulee turvata koko Suomessa.

Suomen liittymissopimukseen kirjattu pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) erityisasema Suomen saamassa rahoituksessa tulee edelleen turvata.

Kannatamme monivuotiseen rahoituskehykseen EU:n itäisille raja-alueille luotavaa uutta ulkorajaohjelmaa, joka tukee itäisten rajaseutujen kehitystä, sillä ne ovat joutuneet eniten kärsimään Venäjän toiminnan seurauksena. Tämä on erityisen tärkeää Suomelle, jolla on EU:n pisin itäraja Venäjän kanssa.

Erillinen itäiseen Suomeen kohdistuva EU:n ulkorajarahoitus yhdessä nykyisen NSPA-tuen kanssa parantaisi Suomen rahoituksen nettosaantoa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa lausunnossaan koskien ennakkovaikuttamista tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028—) huomioon edellä olevan.

Helsingissä 12.6.2024

Jouni Ovaska kesk
Mika Lintilä kesk
Eerikki Viljanen kesk

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp Eriävä mielipide 3

Eriävä mielipide

Perustelut

Pahenevien ilmasto- ja luontokriisien, kovenevan geotaloudellisen kilpailun, kasvavan eriarvoisuuden ja Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamien turvallisuusuhkien kaltaisiin aikamme suuriin haasteisiin eivät kansallisvaltiot pysty vastaamaan uskottavasti yksin. Ne ovat luonteeltaan ylikansallisia ja edellyttävät EU:n ja sen jäsenmaiden yhteistyötä. Vahva, toimintakykyinen ja tehokas Euroopan unioni on myös Suomen etu.

EU:n seuraava, vuonna 2028 alkava monivuotinen rahoituskehys on voimassa vuosina, jolloin Euroopassa ja maailmassa on viimeiset hetket kääntää yhteiskunnallisen kehityksen suunta sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväksi. Ilmastokriisin ja luontokadon ratkaisun sekä oikeudenmukaisen kestävyys siirtymän tulisi olla seuraavan rahoituskehysten ehdoton prioriteetti turvallisuuden, ihmisoikeuksien ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistamisen ohella.

Euroopan komission tulee antaa ehdotus EU:n seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi viimeistään heinäkuun 2025 alkuun mennessä. On tärkeää, että Suomen hallitus vaikuttaa tähän kokonaisuuteen aktiivisesti ja määrätietoisesti.

Rahoituskehysten vahvistaminen ja investointien kasvattaminen

EU:n nykyisen, vuosia 2021—2027 koskevan rahoituskehysten (MFF) puitteissa unioni ei pysty tekemään riittäviä investointeja ja vastaamaan kaikkiin tarpeisiin. Näin siitä huolimatta, että EU:n ns. elpymispaketin vuoksi rahaa on varsinkin kestävä siirtymän ja digitalisaation edistämiseen ollut käytettävissä merkittävästi enemmän kuin mitä varsinaisen budjettikehysten neuvotteluissa sovittiin. Monivuotisen rahoituskehysten välitarkastuksessakin kävi konkreettisesti ilmi merkittävä epäsuhta EU-rahoituksen perusteltujen tarpeiden sekä rahoituskehysten koon välillä.

Pelkästään EU:n kestävä siirtymän investointien rahoitustarve on vähimmilläänkin useita satoja mrd. euroja vuodessa, mahdollisesti enemmän. Esimerkiksi Euroopan komission arvion mukaan vihreän siirtymän ohjelman (European Green Deal) toimeenpano edellyttäisi noin 520 miljardin euron investoinnit vuositasolla vuosina 2021—2030. Euroopan ympäristökeskuksen (European environment agency) mukaan lisäksi tarvittaisiin reilut 90 mrd. puhtaan teknologian investointeihin, eli yhteensä reilut 600 mrd. vuodessa. Toisissa arvioissa vaadittavat summat ovat olleet suurempia, jopa yli tuhat miljardia vuodessa.

Lisäinvestoinneista huomattavan osan tulisi olla yksityisiä, mutta myös julkista rahoitusta on kasvatettava merkittävästi. Eri arvioissa yksityisen ja julkisen rahoituksen suhde on vaihdellut 1:5:stä 1:2:een tai tämänkin alle. Lisäksi erot jäsenmaiden välillä ovat suuria: Euroopan investointipankin arvion mukaan itäisen ja keskisen Euroopan maissa julkisen rahoituksen osuus olisi 60 prosenttia, kun se Länsi- ja Pohjois-Euroopassa olisi 37 prosenttia. Olettaen, että esimerkiksi kolmannes lisärahoituksesta olisi julkista, olisi vuotuinen julkinen lisärahoitustarve pelkästään kestävä siirtymään siis vähimmillään luokkaa 200—300 mrd. euroa.

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp Eriävä mielipide 3

Lisäksi perusteltuja investointeja on monilla muilla sektoreilla. Puolustuksen ja puolustusteollisuuden vahvistamisesta vallitsee laaja yhteisymmärrys. Kuten esimerkiksi talousvaliokunta lausunnossaan huomauttaa, tulisi tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitusta kasvattaa. Myös huomiot esimerkiksi siitä, että EU:n kilpailukyvyyn ja taloudellisen kriisinkestävyyden vahvistaminen edellyttävät investointeja muun muassa tekoälyratkaisuihin, suurteho- ja kvanttilaskentaan, siruteknologiaan ja 6G-verkkoihin, ovat perusteltuja. Kestävän liikenneinfrastruktuurin rakentaminen Eurooppaan on tarpeen sekä taloudellisista että ympäristöllisistä syistä.

Valtiontukikilpailu on kiristynyt maailmanlaajuisesti, eikä suunta näytä muuttuvan ainakaan lähitulevaisuudessa tai edes keskipitkällä aikavälillä. Investoinnit uhkaavat siirtyä Euroopan ulkopuolelle Yhdysvaltain ja Kiinan mittavista tuista johtuen. EU:n sisällä puolestaan suurimmat ja vauraimmat jäsenvaltiot ovat pyrkineet tukemaan kansallista talouttaan ja houkuttelemaan sijoituksia avokätisillä valtiontuilla, joihin pienemmillä tai köyhemmillä jäsenmailla ei ole mahdollisuuksia vastata. Tämä asettaa jäsenmaat ja myös niiden yritykset ja kansalaiset keskenään eriarvoiseen asemaan, kasvattaa EU:n sisäisiä talouseroja ja johtaa pääomien tehostamiseen. Rahoituksen järjestäminen EU-tasolla olisi tarkoituksenmukaisempaa, oikeudenmukaisempaa ja tehokkaampaa.

Merkillepantavaa on myös, että hiljattain uusittujen EU:n finanssipoliittisten sääntöjen puitteissa valtaosan jäsenmaista on kansallisesti mahdotonta tehdä tarvittavia investointeja. EU:n yhteisiä rahoitusmekanismeja ei kuitenkaan lasketa kansallisiin alijäämänsäätöihin, mikä on yksi keskeinen lisäperuste EU-tason rahoituksen kasvattamiseksi. Mikäli edellä mainitut investoinnit rahoitettaisiin EU:n budjetista, tulisi se käytännössä kaksinkertaistaa, mikä havainnollistaa, kuinka suurista tarpeista on kyse ja kuinka pieni EU:n yhteinen budjetti on suhteessa talousalueemme kokoon.

Myös valtioneuvoston ennakkovaikuttamiskannoissa sekä erikoisvaliokuntien käsittelyssä on tunnustettu, että "muun muassa Euroopan turvallisuusympäristön merkittävän heikkenemisen, kiristyneen globaalin kilpailutilanteen, ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnan, tulevan EU:n laajentumisen sekä Ukrainan sodan ja jälleenrakentamisen tukemisen vuoksi seuraavaa kehyskautta koskevan monivuotisen rahoituskehysten kokonaistasoon sekä rahoituksen kohdentamiseen kohdistuu merkittäviä ja uudenlaisia haasteita, jotka vaikuttavat laajasti unionin eri politiikkoihin ja niitä koskeviin rahoitustarpeisiin." Tämän huomion ja edellä mainitsemiemme, jo tunnustettujen rahoitus-tarpeiden valossa valtioneuvoston näkemys siitä, että unionin budjetin kokoa ei tule merkittävästi kasvattaa, on epä johdonmukainen.

Käytännössä EU-budjetin kokoa voidaan kasvattaa EU:n omaa varainhankintaa kehittämällä, jäsenmaksuja korottamalla tai yhteisvelkaan perustuvilla ratkaisuilla.

Katsomme, että Suomen tulee suhtautua avoimesti unionin varainhankinnan kasvattamiseen sekä esityksiin uusista omista varoista. Erityisen lupaavia ovat ratkaisut, joilla varojen kartuttamisen ohella on mahdollista edistää muita yhteisiä päämääriä. Esimerkiksi päästökaupan kehittämällä ja laajentamisella, hiilirajatullimekanismeilla, uusilla ympäristöhaittamaksuilla tai -veroilla, kuten lentopetrolin verotuksella EU-tasolla, voidaan tulojen keräämisen ohella vähentää päästöjä ja ympäristön kuormitusta kustannustehokkaalla ja markkinaehtoisella tavalla. Rahoitusmarkkina-transaktioihin kohdistuvan veron toteuttaminen komission aiemmin esittämässä, varsin maltilli-

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp

Eriävä mielipide 3

sessä muodossa voisi tuottaa jopa yli 100 mrd. euroa vuodessa samalla kun se vakauttaisi rahoitusmarkkinoita ja ehkäisisi spekulatiivista kauppaa.

Valtioneuvosto suhtautuu varovaisen myönteisesti joihinkin omien varojen kehittämistä koskeviin esityksiin, mutta yleinen linja niiden suhteen on perusteettoman varauksellinen. On selvää, että tarpeellisten ja välttämättömien investointien toteuttaminen edellyttää huomattavasti mittavampaa finanssipoliittista kapasiteettia EU-tasolla. Mitä enemmän näitä investointeja pystytään rahoittamaan EU:n oman varainhankinnan kautta, sitä pienempi on paine korottaa jäsenmaksuja tai perustaa uusia yhteisvelkaan perustuvia rahoitusjärjestelyitä.

Myös esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitto katsoo, että on parempi sopia EU:n yhteisestä rahoitusvälineestä reiluin ja tiukoin pelisäännöin kuin ajautua kansallisten ratkaisujen mosaiikkiin.

Sinänsä valtioneuvoston huomio siitä, että omien varojen kehittämällä yksistään on haastavaa vastata EU-budjetin rahoitustarpeisiin, on aiheellinen. Tämän vuoksi Suomen ei tule sulkea pois myöskään muita keinoja EU-rahoituskehyksen vahvistamiseksi.

Suomen vaikuttaminen EU:ssa

Suomen tulisi keskittyä vahvemmin siihen, miten Suomi pystyy vaikuttamaan koko EU:n toimintaan positiivisesti, ei ainoastaan keskittymään Suomen lyhyen aikavälin nettomaksuasemaan. EU:n sisämarkkinoiden myönteinen kehitys on myös Suomen kansantalouden kestävyuden edellytys. EU:n vahva toimijuus oikeusvaltioperiaatteen, ihmisoikeuksien ja demokratian vahvistamiseksi niin Euroopassa kuin maailmanlaajuisesti, on myös Suomen etujen mukaista, kuten on myös EU:n vahva rooli ilmasto- ja luontopoliitikassa.

Ukrainan tukeminen

EU:n tulee tukea Ukrainaa sotilaallisesti, humanitaarisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti sekä demokratia- ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistamisessa. Tuen tarve tulee jatkumaan pitkään.

On myönteistä, että valtioneuvosto on sitoutunut Ukrainan tukemiseen. Samalla on huomionarvoista, että Suomen hallituksenkin alkuvuodesta 2024 hyväksymä Ukrainan 50 mrd. euron EU-tukipaketti kuluvan rahoituskauden loppuvuosille 2024—2027 perustuu valtaosin yhteisvelkaan. Tukipaketista 17 mrd. on EU:n budjetista tulevaa lahjamoitoista apua ja 33 mrd. lainaa, jonka EU kerää joukkovelkakirjoilla. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti vastaavien yhteisvelkaan perustuvien ratkaisuiden käyttöön myös jatkossa. Tältä osin hallituspuolueiden edustajien puheet siitä, kuinka elpymis- ja palautumistukiväline oli "kertaluonteinen" ja kuinka yhteisvelkaa ei kategorisesti pidä ottaa, on epä johdonmukaista ja harhaanjohtavaa.

Ukrainan kansantalouden tilanne huomioiden lainojen suurta osuutta tukipaketissa voi pitää ongelmallisena, varsinkin mikäli väistämättä eteen tulevissa seuraavissa tukipaketeissa tällaista yhteisvelkaan ja lainaan perustuvan tuen osuutta merkittävästi kasvatetaan.

On varsin todennäköistä, että seuraavan, vuonna 2028 alkavan EU-rahoituskehyksen aikana Ukraina tarvitsee edelleen mittavaa tukea, joka toivottavasti tuolloin koskee maan jälleenrakenta-

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2024 vp
Eriävä mielipide 3

mista. Suomen tulee myötävaikuttaa siihen, että tulevassa rahoituskehyksessä tähän varaudutaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja että tuen ehdot eivät jarruta maan jälleenrakennusta ja johda kohtuuttomaan velkaantumiseen.

Maataloustuet

Maataloustuet vievät suuren osan, noin kolmanneksen, EU:n budjetista, ja niiden ehdot vaikuttavat keskeisesti siihen, millaista maataloutta Euroopassa harjoitetaan. Maatalouden päästöt eivät Euroopassa ole laskeneet samassa tahdissa muiden sektoreiden kanssa, ja maatalouden ja ruuan-
tuotannon osuus päästöistä uhkaa kasvaa voimakkaasti.

Maataloustukia tulee ohjata tukemaan reilua siirtymää, kestävämpää ruuantuotantoa ja pienempää ilmasto- ja ympäristökuormitusta. Tukien painopiste tulee siirtää enemmän kohti kasviperäistä tuotantoa, joka on paitsi luonnon ja ympäristön myös huoltovarmuuden kannalta perusteltua.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtioneuvosto ennakkovaikuttaa EU:n vuoden 2028 jälkeiseen monivuotiseen rahoituskehykseen edellä esitettyjen periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Helsingissä 12.6.2024

Merja Kyllönen vas
Timo Furuholm vas